

Monumentnummer*: 508443

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijksmonument
Inschrijving register* 20 januari 1998
Kadaster deel/nr 82641/192

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Schellinkhout Drechterland Noord-Holland

Locatiennaam Locatieomschrijving
Schellinkhout

Kadastrale gemeente* Sectie* Kadastraal object* Appartement aanduiding Grondperceel
Venhuizen T 470

Omschrijving**

Inleiding

In 1900 gebouwd POLDERGEMAAL, genaamd "Poldergemaal Schellinkhout", een machinegebouw van het bouwtype C. Bij het gebouw een voor- en achterwaterloop (molenkolk) en een uitwateringsduikersluis in de IJsselmeerdijk. Het machinegebouw werd ontworpen door K. Swagerman, architect te Bovenkarspel.

Het poldergemaal ligt ten noorden van de Zuiderdijk, naast de 17de-eeuwse "Grote Molen" en bemaalde voorheen de Polder Schellinkhout.

Het gemaal werd oorspronkelijk gebouwd als hulpgemaal bij de molen en bezat een petroleummotor en centrifugaalpomp. In 1913 besloot men het gemaal voor hoofdbemaling in gebruik te nemen. Hiertoe werd een semi-diesel-ruwoliemotor geplaatst, die direct werd gekoppeld aan de centrifugaalpomp. In 1946 werd het gemaal geëlectriceerd. Thans is het gemaal niet meer als zodanig in gebruik, maar de machinerieën zijn nog aanwezig.

Omschrijving

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Het machinegebouw is noord-zuid georiënteerd op een rechthoekige plattegrond, uit één bouwlaag onder een zadeldak met een aangekapt gedeelte (links) onder een plat dak. Het pand is in paars-rode en rode baksteen opgetrokken en in kruisverband gemetseld. Ter decoratie werd plaatselijk siermetselwerk in gele en grijze bakstenen toegepast, waarbij de spaarvelden onderaan van schuingelegde strekken zijn voorzien en bovenaan siertandlijsten bevatten.

De voorgevel (Z) bevat bij het hoofdvolume (rechts) een keperboogvormig spaarveld. De linker travee (aanbouw) heeft een rechthoekig spaarveld waarin een gietijzeren rondboogvenster met tweemaal twee ruiten, alsmede een geel bakstenen onderdorpel en een om en om in gele en rode baksteen gemetselde boog. Het spaarveld is langs de bovenzijde afgesloten met een fries van gele bakstenen consoles en een rollaag. De rechter travee bevat in het midden een dubbele houten deur met ter weerszijden elk een smal gietijzeren rondboogvenster met een horizontale roede. Er zijn gele bakstenen onderdorpels en geel-rode bogen. De deur heeft een strekse boog uit gele bakstenen en een natuurstenen sluitsteen met het jaartal "1900". In de top is een natuurstenen gedenksteen met de tekst "POLDERGEMAAL SCHELLINKHOUT" ingemetseld. De tuitvormige topgevel heeft geprofileerde afdeklijsten en een sieranker.

De linker zijgevel (W) is door middel van hoeklisenen en een liseen verdeeld in twee traveeën, die aan de bovenzijde zijn afgesloten met een bakstenen fries. Iedere travee bevat twee smalle, gekoppelde gietijzeren rondboogvensters met geelbakstenen onderdorpel en een horizontale roede. De bogen zijn in rode en gele baksteen uitgevoerd. De rechter zijgevel (O) is identiek.

De achtergevel (N) is in drie traveeën verdeeld. De twee linker traveeën bevatten verdiepte velden met een keperboog aan de bovenzijde. In de van geprofileerde afdeklijsten voorziene top van de tuitgevel ruitvorm met houten laadluik (zolder). Beide traveeën zijn verder blind. De rechter travee (aanbouw) is identiek aan de linker travee van de voorgevel. Het zadeldak is gedekt met losanges. Het verlaagde platte dak met zink.

Het interieur van het machinegebouw bestaat uit een ongedeelde ruimte waarin opvoer- en aandrijfwerktuig zijn opgesteld. De Gwynnes centrifugaalpompe uit 1913 bevindt zich rechts achterin de ruimte: op het slakkehuis staat het fabrieksmerk "INVINCIBLE/C/GWYNNES LTD. LONDON". De pompe heeft één zuigmond, een gesplitste aanvoer naar de waaier en één persbuis. De leiding waarmee de pompe vacuüm wordt gezogen bevindt zich aan de bovenzijde. De HEEMAF 80 pk electromotor uit 1948 staat links van de pompe. Met behulp van een snaaroverbrenging op een groter wiel dat op de pompe-as is bevestigd, wordt de pompe aangedreven. Links van de electromotor staat de schakelaar van de motor. Tot de hulppapparaten behoort een vacuümpompe die door een electromotor wordt aangedreven.

Waardering

Het poldergemaal is van algemeen belang uit cultuur- en architectuurhistorisch oogpunt alsook wegens civiel-technisch-historische waarde als zijnde een gaaf bewaard voorbeeld van een klein hulpgemaal van het bouwtype C met in het interieur nog aanwezig de oorspronkelijke machinerieën. Tevens is het poldergemaal van belang vanwege de ensemblewaarde met de naastgelegen "Grote Molen".

Hoofdcategorie

Boerderijen, molens en bedrijven

Subcategorie

Gemaal (M)

Functie

Poldergemaal

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument